

ÉLŐ ERDÉLY EGYESÜLET

BIHARDIÓSZEG

HONISMERETI ESSZÉ

DAROCZI BOGLÁRKA
ROMÁNIA, BIHARDIÓSZEG
MIHAI EMINESCU FŐGIMNÁZIUM
NAGYVÁRAD

2014

Bihardiószeg

Bihardiószeg, a szülőfalum, egy 6500 lelket számláló községközpont Bihar megyében. A település Nagyváradtól 31 km-re, északra, az Ér bal partján fekszik. A község néhány kilométerre található a magyar-román határtól, közvetlen összeköttetése van közúton a Létavértes- Săcueni (Székelyhíd) határátkelővel.

1291-ben Gyozeg néven említik először. A község eredetileg valószínűleg nem a mai helyén állt. A hagyomány szerint a tatárjáráskor lakói a határában levő szőlőhegy aljában, egy diófásban húzták meg magukat, és itt építettek új falut maguknak.

A község nevének eredetét több legenda magyarázza, melyek kiegészítik a tudományos magyarázatot. A legenda szerint a térség mocsárvilágának egyik szigetén egy diófa állt, melybe szeget vertek, hogy a pihenni vágyó vándorok ráakaszthassák tarisznájukat. A „dió-szeg” környékén később település alakult. Történelmi tények szerint a szomszédos Egyed monostorának lakói a törökök vagy tatárok elől egy diófával benőtt „szegletbe” menekültek, és itt új települést hoztak létre. A név eredete is diós szegre, zugra utal. A helység román megnevezése a magyarból származik. (Diosig).

Amire büszkék vagyunk...

Községünk sok más büszkesége mellett egyik kiemelkedő a bihardiószegi bor. A szőlőtermesztés és borászkodás már ősidők óta a diószegi ember vérében van. Ezt igazolja az, hogy, ha a község borosgazdái elmennek versenyekre megmérettetni boraikat, kitűnőbbnél kitűnőbb eredményekkel térnek haza.

A diószegi szőlőtermesztés leghíresebb fajtája a rendkívül igényes bakator volt (a diószegieket úgy tartották: „ravasz a bakar, terem, ha akar”). A szőlőművelés községünkben életmódot is jelentett: nyáron az öregek bogarászták, ősszel kalákában szedték.

Egy kis kutatás után azt is megtudtam, hogy Diószegen már Trianon óta rendezünk őszi szüreti bált. Nálunk a borospincék az előnyösebb fekvésű, szomszédos Kisjanka határán találhatók. Ezt a területet nevezzük Padaljának, vagy a régi öregek szóbeszéde szerint Tessék Sornak. Visszaemlékszem azokra az időkre, amikor még kicsi voltam, s mára már elhunyt nagytatám felültetett a biciklije csomagtartójára, és ezt mondta: „Na gyere, megyünk a Padaljára!”. Községünk egyfajta büszkesége e pincesor különleges, egyedi világa. Bár sok minden változott, sok pince cserélt gazdát, hatalmas szőlőhegyek tűntek el nyomtalanul, mégis a Padalja örök tanúja marad az érmelléki Bihardiószeg egykori és jelenlegi borkultúrájának.

Itt lett megtartva idén immár második alkalommal a Bihardiószegi Borfesztivál elnevezésű rendezvény, amely magába foglal mindent, ami bor, szőlő és hagyomány.

A szőlőhegy évszázadokon át büszkesége és megélhetési forrása volt a diószegieknak; régi hírnevét ma is őrizzük és büszkék vagyunk rá.

Irinyi János, magyar vegyész, a zajtalan és robbanásmentes gyufa feltalálóját Bihardiószezen keresztelték ortodoxnak, illetve apja halálesetét is itt jegyezték be. A templom, amelyben keresztelték 1783-1868 közt állt a diószegi református templommal szemben.

Bocskai István és hajdúi 1604. október 15-én az Álmosd és Bihardiószeg közötti Nyúzóvölgyben győzelmet arattak a császári sereg felett. Ez a győzelem volt az első sikere az 1526 után három részre osztott magyarságnak. Ennek emlékére 2013. augusztus 11-én immár nyolcadik alkalommal lett megrendezve a Nyúzóvölgyi Vallási-, Művelődési- és Történeti Népünnepély- és csataimitáció ott, ahol anno Bocskai is a kardját forgatta. A megemlékezés célja a hagyományaink megőrzése és őseink dicső múltjának felelevenítése. A rendezvényre számos országból jöttek, hiszen lehetőséget kínál arra, hogy a vendégek maguk is beöltözzenek és részt vegyenek a csatajelenetben, akár, mint győztes magyar, vagy vesztes osztrák katona. A játék az eredeti csata „forgatókönyvét” követi, szemléletes módon idézve fel a diadalt. A csata napján a Nyúzóvölgyben volt bográcsfőzés, népzene, néptánc és különböző árusok kínálták kézműves portékáikat. A rendezvény célja, hogy megőrizzük hagyományainkat, múltunkat és visszaemlékezzünk őseink dicső tetteire.

Petőfi Sándor a magyar költészet egyik legismertebb és legkiemelkedőbb alakja 1843-ban nálunk járt, Diószegen egy kis színi csoporttal. Itt-tartózkodásának emléke a Kisfurulyám szomorúfűz ága című verse, melyet állítólag a Hegyaljai temetőben írt.

A bihardiószezi Zichy-kastélyt az 1700-as évek legelején építették. Mára már műemléképületté van nyilvánítva. Az ingatlan építését a holland származású Jan Frans van Bronckhorst en Gronsveld császári ezredes kezdte el. Később az évek, évszázadok során az éppen aktuális igények szerint sokat változott, bővült a belső tér. A négyszögben záródó, klasszicista stílusú kastély zárt belső udvarában cserjék, fák találhatók. Nemcsak a közösségi szórakozást segítő, nagy bálteremnek adott helyet, de az elcsendesedésre alkalmat nyújtó kápolnának is.

1930-ban Zichy Tivadar a román államra íratta, azzal a feltétellel, hogy a vincellériskola használja. Ez működött is 1965-ig, amikortól kezdve tizenöt éven át a Bihar Megyei Agronómusok Háza birtokolta. Az utóbbi évtizedekben varroda és térszagtartó üzem működött benne. Jelenleg felújítás alatt áll, s a jövőben Ökológiai Múzeumként is fog működni.

Egy másik különleges építményünk, a bihardiószeziek által csupán MAT-pinceként ismert épület. Az ingatlan építéséhez 1912-ben fogtak hozzá, Zichy Tivadar közreműködésével olasz mestereket hozattak. A munkálatokat az I. vilgháború miatt csak 1928-ban fejezték be. Az épület közborraktárként működött. Az emeletes épület alsó szintjét földfelszíni pince foglalja el,

padlástere parafával szigetelt. Az ország szétszaggatása után állami pince volt. Már a két világháború közötti időszakban az állami Monopolul Alcoolului și Tutunului (MAT) birtokolta, ebből ered a ma is ismert köznyelvi megnevezése. Egy idő múlva ismét borászati központ lett, ahová a környék szőlőtermését gyűjtötték be, és itt dolgozták fel. A hatvanas évek derekán vermutgyártásba kezdett itt a Vinalcool, amely országos elismertségét a felhasznált jó minőségű víznek köszönhetette.

Közösség és hagyomány...

Diószegen régen is ugyanolyan fontos volt a közösségi élet, mint napjainkban. Az emberek összejártak, megosztották egymással örömeiket, bánatukat. Számos alkalom adódott arra, hogy a családok összejöjjenek, beszélgessenek. Ilyen alkalmak voltak a különböző ünnepek, disznótorok, csigacsinálások és a szüret. Az asszonyok esténként összeültek, szöttek, fontak.

A községben aktív közösségi élet folyik.

2012. október 6-án megalakult a DIFISZ vagyis a Diószegi Fiatalok Szervezete. A szervezet célja, hogy minél több szórakozási lehetőséget teremtsen az itt élő emberek számára. Különböző tanfolyamokat, bajnokságokat rendez kicsiknek és nagyoknak. Ennek köszönhetően színesebb a közösségi élet Diószegen.

Számos közösségi programunk van, ilyen például a néptánc és moderntánc oktatás. Bihardiószegen- az Érmellék eme igen meghatározó községében- immár huszonhárom éve folyik néptáncoktatás, valamint a magyar gyermekek hagyományörző életre való nevelése.

Vannak évente megrendezésre kerülő eseményeink. Ilyen például a borverseny, a Diószegi Községi Napok, a Családi Nap és különböző egyházi jellegű rendezvények.

Általában szép számmal vannak azok a helybeliek, akik szívesen elmennek vásárnaponként a templomba gyakorolni a hitüket, s ez is egy jó alkalom arra, hogy az emberek találkozzanak.

Szeretem ezt a községet, mert itt fontosak a hagyományok. Ennek bizonyítéka, hogy 2012. július 29-én ünnepélyes körülmények között megalakult a Bóné András Kurucezred Bihardiószegen. Megalakulásának célja a hagyományörzés. A huszárok számos eseményen vesznek részt nemcsak Diószegen, hanem a határon túl is. Fontos a nemzeti öntudat, bárhol is élünk a világban.

Az én községem, az én otthonom...

Bihardiószeg a szülőfalum, ez az a hely, ahova 1998. február 10-én hazahoztak a nagyváradi kórházból. Ekkor mondhattam el először: itthon vagyok. Nem egy nagy város sok-

sok lakossal, többszáz szórakozóhellyel, bevásárlóközpontokkal, szállodákkal, hanem csupán egy község, ahol az ember a legközelebbi kisboltból vásárol, ha szórakozni akar, elmegy a Ghotikába, ha pedig kirándulni szeretne, kimegy a közeli erdőbe. Itt nőttem fel, itt mondtam ki első szavaimat, itt tettem meg első lépéseimet. Diószeg utcáin tanultam meg négyéves koromban biciklizni, és minden fontos változást itt éltem át.

A diószegi óvodába jártam éveken keresztül és a Bihardiószegi 1-es számú Általános Iskolában kezdtem az első osztályt, és ennek az iskolának a padját koptattam nyolc évig. A helyi református templomban kereszteltek meg és ugyanitt tettem vallást a hitemről a konfirmáció alkalmával.

Számomra nagyon fontos ez a község, ez az otthonom. Mostmár, hogy egy évig bentlakásban laktam, és csak hétvégenként jöhettek haza, úgy érzem, értékelni tudom az otthon szó jelentését. Mennyire jó is az, amikor kimegyek az utcára vagy szerdán elmegyek a piacra, és mindenfelé ismerős arcokat látok. Amikor kimegyek a kertbe, és találkozok a szomszéddal, aki éppen répát ás, vagy csupán találkozok egy ismerőssel, aki csak úgy hirtelen rámköszön.

Gyermekkorom legszebb élményeit ennek a községnek köszönhetem, itt vannak az ismerőseim, barátaim és a családom. Sok-sok emlék a múltból, amelyek mind Diószeghez kötnek, és amelyeket talán soha nem fogok elfelejteni. Emlékszem például, amikor elmentünk lovagolni és felültem a ló hátára, s elengedték, hogy én irányítsam; de én meg sem moccantam rajta, ezért azt gondolta, hogy azt tehet, amit akar és bevitt az istálló, hogy egyen, én meg csak feküdtem a hátán, s a többiek csak nevettek. Vagy, amikor osztálykirándulásként elmentünk biciklitúrára a határ fele és kilométereket bicikliztünk a szakadó esőbe és még közben a szél is fújt. Ez mára már szép emlék. De van még számos emlék és feledhetetlen élmény, amely ide köt.

Véleményem szerint Diószeg egy nagyon jó hely, én nagyon szeretek itt élni. Vannak nevezetességeink, szép helyeink, az emberek egy csomó dolgot csinálhatnak csupán kedvtelésből, a sok-sok házimunka mellett, ilyen például a horgászat, vadászat, biciklizés. Általában mindenkinek az udvarában lehet találni egy-két fajta állatot. Egy pozitív dolog, hogy sokan saját részre, vagy akár eladásra megtermelik a zöldséget, gyümölcsöt. Az itteni emberek életében jelen van a jókedv, vidámság. Az iskolákban minőségi oktatás folyik, a tanulók nem kell attól féljenek, hogy, ha felsőbb osztályokba kerülnek, és mindaddig tanultak, nem fogják megállni a helyüket. Számomra jó itt élni, s amíg csak tehetem, itt szeretnék maradni. Mondhatják, hogy milyen szép London, vagy különleges Párizs, nekem Bihardiószeg mindig is a szülőfalu marad, s az otthon iránti szeretetem biztosan nem fog megváltozni.

Büszke vagyok arra a helyre, ahonnan származom, s hiszem, hogy bármi történjen is velem, bárhova sodorjon is az élet, ide mindig visszatérhetek.

Információk

<http://www.biharmegye.ro/>

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Bihardi%C3%B3szeg>

Bihardiószeg fejlődéstörténete

szerzők: Ifj. Bancsik Barnabás, Papné Biroga Mónika, Ifj. Darabont Sándor,
Heit Lóránd, Jakab Réka, Ördög Jolán, Szabó József, Wanek Ferenc
Pro Juventus Diosigensis Egyesület, 2003

Mellékletek

Bihardiószegi Bóné András kurucezred.

Bihardiószegi Szömörce néptáncgyűttes.

Bihardiószegi Borfesztivál. Orbán tábla megszentelése.

Szüreti bál, 2013. október 15.

Nyúzóvölgyi Vallási-, Művelődési- és Történeti Népünnepély- és csataimitáció.

Bihardiószegi református templom.

A felújítás alatt álló Zichy-kastély.

A MAT épülete közvetlen a főút mellett.

Az I. és II. világháborús hősök emlékére.

A község központja és a park.